

EVALUERING AF PROJEKTET
Skrivekunstskolen

Et eksternt projekt
under Aarhus Kommunes
Kultur- og Sundhedsplan

Kasper Vinter Hansen

Lene Bak

April 2023

Indhold

1. Indledning.....	3
2. Projektets indhold og rammer.....	5
3. Værdi for borgeren	6
3.1 Sundhed.....	6
Kreativ skrivning som terapi	7
Kritisk tekstlæsning.....	7
3.2 Trivsel.....	8
Fællesskab	8
Uddannelsesafklaring.....	9
4. Aktører, organisation og samarbejde.....	9
Projektets aktører.....	9
5. Evaluering og fremtid	10
6. Metode	11
Litteraturliste.....	12

1. Indledning

Projektet Skrivekunstskolen har fået puljemidler fra Aarhus Kommunes Kultur og Sundhedsplan. Projektet gennemføres i efteråret 2022 af forfatterskolen Skrivekunstskolen.

Kultur og Sundhedsplanen arbejder med at integrere kunst og kultur i initiativer, der fremmer sundhed og trivsel for borgere i Aarhus Kommune. Aarhus Kommunes hhv. sundhedspolitik og kulturpolitik danner ramme for planen, som forgrener sig på tværs af alle velfærdsområderne¹.

Kultur og Sundhedsplanen har til formål at skabe trivsel og sundhed gennem kunst og kultur. Derudover er det målet med planen at tappe ind i Aarhuskompasset, hvor der er et fokusskift fra "mindre system til mere menneske".

Planen er operationaliseret i hhv. Puljeprojekter (eksterne parter og projekter kan søge puljemidler) og Signaturprojekter (tre magistrater gennemfører et eller flere projekter i regi af planen). Herudover er der diverse øvrige aktiviteter, som foregår i og uden for systemerne, men som også har fokus på kultur og sundhed.

Puljens formål er at:

- Engagere nogle af de borgere, som har mest behov for et løft af deres sundhed og trivsel.
- Udvikle og afprøve målrettede kultur- og sundhedsinitiativer til borgerne.
- Fremme partnerskaber på tværs af fagligheder og discipliner mellem Kultur & Sundhed.
- Understøtte et grundlag for bæredygtige forretningsmodeller på den varige velfærd².

Denne evaluering har til formål at undersøge, hvorvidt projektet Skrivekunstskolen, fremmer sundhed og giver værdi for de pågældende borgere og deres omgivelser. Det gør vi ved at undersøge og evaluere, i hvilket omfang projektet:

- Medvirker til at skabe værdi og effekt for de deltagende, deres nære omgivelser og de professionelle omkring dem;

¹ Magistraten for Kultur og Borgerservice (MKB) og magistraten for Sundhed og Omsorg (MSO) er overordnet ansvarlige for programmet med MKB som udførende part. De øvrige involverede er, Magistraten for Sociale Forhold og Beskæftigelse (MSB) og Magistraten for Børn og Unge (MBU).

² [Kultur og sundhedspulje Aarhus](#)

- Skaber nye partnerskabs-/samarbejdsmodeller for de involverede professionelle og på tværs af traditionelle skel og sektorer;
- Er med til at afprøve kulturens virke i velfærden.

Vi skal evaluere 10 ud af de cirka 40 puljeprojekter. Disse 10 evalueringer er en del af en større og overordnet evaluering af Kultur og Sundhedsplanen, som skal kortlægge og danne vidensgrundlag for læring på det tværfaglige område kultur og sundhed. Derudover skal evalueringen synliggøre mulighedsrum og anbefalinger for, hvordan man gennem kulturaktiviteter skaber oplevelser og fællesskaber for mennesker i sårbare livssituationer og de involverede omkring dem.

Dataindsamlingen til denne projektevaluering er baseret på både kvalitative og kvantitative data og indsamles gennem:

- Desk-research
- Den oprindelige projektansøgning
- Projektets selvevaluering³
- Interviews med projektejerne.

Rapporten vil indeholde tre hovedkapitler. I første del belyser vi projektets indhold og rammer (aktivitet, økonomi, organisering mv.). Med det afsæt belyser vi i anden del af evalueringen, hvilken værdi projektet har skabt for de involverede borgere i Aarhus Kommune, og i tredje del ser vi nærmere på organisering, samarbejde og netværk. Dernæst sammenfatter og diskuterer vi projektets resultater og generelle output, samt perspektiver i projektet og anbefalinger til videre aktiviteter.

³ Selvevaluering er gennemført af projektejerne på basis af et spørgeskema, udviklet af evaluator. Skemaet omfatter cirka 20 spørgsmål, og besvarelserne indsamles via Surveyxact.

2. Projektets indhold og rammer

Projektet Skrivekunstskolen har til formål at fremme sårbare unges mentale sundhed og understøtte deres kreative og sociale udvikling. Projektet giver friplads til 4 sårbare unge, som kan deltage i forfatterskolen Skrivekunstskolens undervisningsforløb. Den forventede effekt er, at kreativ skrivning og arbejde med litteratur har en terapeutisk virkning også for sårbare elever, og at skolens sociale fællesskab fremmer den generelle trivsel. Projektet gennemføres af Skrivekunstskolen, og skoleleder Christian Djurhuus er projektleder. Målgruppen for skolen er unge i alderen 17-30.

Skrivekunstskolen blev grundlagt i 2013 og er organiseret som en daghøjskole under FO-Gimle med økonomi forankret i Aarhus Litteraturcenter. Skrivekunstskolen bygger på tre sammenhængende spor hhv. talentudvikling, sundhed og uddannelsesafklaring. Fællesskab er en central værdi på tværs af indsatserne.

Skrivekunstskolen har søgt midler i Kultur og Sundhedspuljen efter at have oplevet, at forløbet fremmer sårbare unges trivsel og sundhed. Projektstøtten går til at give friplads til fire unge med mentale udfordringer, som endnu ikke er i kontakt med sundhedsvæsenet. De unge er blevet kontaktet gennem det socialt bæredygtige fællesskab Fundamentet, som har en bred kontaktflade blandt sårbare unge.

I projektforsløbet har Skrivekunstskolen inddraget forfatterne Hanne Viemose, Jens Kæmpe, Bjørn Rasmussen og Gry Stokkendahl Dalgas, der alle har erfaring med psykisk sårbarhed. Forløbet varede 4 mdr. fra 1/8 2022 til 31/12 2022 med minimum 360 timers undervisning, og har fundet sted i Vogn 1 på Godsbanen. Undervisningen udføres primært af Christian Djurhuus, som suppleres af en praktikant. Forløbet afsluttes med en reception, hvor eleverne læser en antologi af egne værker op for familie og venner.

Projektets formål er at fremme de udsatte unges mentale sundhed gennem kreativ skrivning og kritisk tekstlæsning, som begge formodes at have en terapeutisk effekt. Forskningen på området finder også at guidet fælleslæsning fremmer mental sundhed⁴. Derudover viser forskningen på området, at kreativ skrivning kan fremme fysisk og mental sundhed⁵ og desuden forbedre evnen til at håndtere følelser⁶.

⁴ Steenberg & Ladegaard i Jensen 2017. Undersøgelser af grupper med guidet fælleslæsning har vist at denne aktivitet har positive effekter på mental sundhed.

⁵ Lepore, S. J., & Smyth, J. M. (2002). Dette studie viser, at kreativ skrivning har en række sundhedseffekter for både mental og fysisk sundhed.

⁶ King, L. A. (2002). Dette studie viser ligeledes, at kreativ skrivning har en række sundhedseffekter for både mental og fysisk sundhed, men viser at effekterne i højere grad stammer fra øget evne til selvregulering end tidligere teoretiseret.

Projektet gør meget ud af, at de særligt udvalgte, sårbare unge deltager på lige fod med de øvrige elever, og at ingen af eleverne har særlige "labels" på sig. I gruppen af elever har KoSA-projektet således slet ikke været italesat. Projektets tese er herved, at deltagelse i Skrivekunstskolen vil fremme de unges generelle trivsel og skabe et frirum, hvor de unge kan deltage i et socialt fællesskab og udfolde sig kreativt med de ting, de nu har med i bagagen. Projektet er forebyggende, da målet er at give de unge redskaber til at leve med et sårbart sind, før de kommer i kontakt med sundhedsvæsenet.

Projektet har derudover en målsætning om at talentudvikle, men da vi vurderer at denne målsætning ikke direkte omhandler trivsel eller sundhed, vil vi ikke berøre denne del af projektet yderligere i evalueringen.

Projektet har ansøgt om 100.000 kr. og har modtaget 50.000 kr. fra Kultur og Sundhedspuljen.

Skrivekunstskolens samlede budget i perioden er på 280.350 kr., hvilket finansieres gennem indtægter fra betalende elever og diverse puljemidler.

3. Værdi for borgeren

Afsnittet inddeles i den sundhedsmæssige værdiskabelse, og værdiskabelse ift. borgernes trivsel, fordi disse temaer var fremtrædende i interviewet med projektledelsen, og fordi de afspejler KoSA-planens overordnede målsætninger. Opdelingen er praktisk, men der må tages højde for, at trivsel og sundhed i høj grad er gensidigt påvirkende, og i realiteten ikke kan adskilles fuldkomment.

I forhold til nærværende projekt og den pædagogisk/socialt tilgang har det herudover været vanskeligt at evaluere på værdi og effekt for de fire sårbare unge. Som beskrevet har det været vigtigt for ledelsen at de fire unge har indgået på lige fod med de øvrige elever. Mange af effekterne er således snarere generelle – for samtlige elever - end de er specifikke for de fire unge, som Kultur- og sundhedspuljen har bidraget til.

Det tager vi derfor et forbehold for, og for at imødekomme denne udfordring vil vi i følgende analyse både berøre den generelle værdiskabelse, og værdiskabelsen for de fire udsatte unge. Vi vil løbende adskille generelle og projektspecifikke effekter, og vi vil pga. evalueringens ramme kun tilskrive værdi til de projektspecifikke effekter.

Analysen baserer sig primært på et interview med projektlederen, som blev foretaget d. 02/11/2022.

Derudover inddrages skriftlige selvevalueringer fra de professionelle omkring projektet.

3.1 Sundhed

Generelt vurderer vi, at Skrivekunstskolens forløb skabt værdi for de deltagende unge mennesker. Vi kan dog i mindre grad udtale os om projektets sundhedsfremmende værdi for de fire sårbare unge specifikt.

Kreativ skrivning som terapi

For Skrivekunstskolens elever virker forløbet sundhedsfremmende, da kreativ skrivning virker terapeutisk. Ifølge Christian Djurhuus giver den kreative skrivning eleverne mulighed for at udtrykke deres følelser og tanker. Han mener, desuden at eleverne gennem skrivearbejdet kan arbejde med deres traumer og mentale udfordringer på en "sikker måde". Dette synspunkt støttes af udtalelser fra tidligere elever (som ikke nødvendigvis har været udsatte eller særligt sårbare).

"Man har brug for at få bekræftet sine følelser i verden"

- Tidligere elev

For at skabe en sikker platform, hvor eleverne tør udtrykke følelser og private tanker, er det ifølge projektlederen nødvendigt, at alle skriftlige produkter skal opfattes og behandles som fiktion. Således virker elevernes skriftlige produkter ikke selvudleverende, selvom en elev skriver autobiografisk. Projektlederen oplever, at kreativ skrivning er særligt værdiskabende, når eleverne kan omsætte traumer til litterært stof. Det giver mulighed for at bearbejde oplevelserne med en sikker kunstnerisk distance, og det giver mulighed for at vende traumet fra noget ubetinget negativt til noget brugbart i forbindelse med litteraturen.

Kreativ skrivning er i udgangspunktet en svær disciplin, og projektlederen mener, at dette undervisningsforløb gør eleverne i stand til at bedrive kreativ skrivning på egen hånd, hvorved eleverne får mulighed for at bruge et terapeutisk redskab også efter projektforløbet. Det kan potentielt fremme deltagerens mentale sundhed i resten af deres liv. Vi har dog ikke basis for at udtale os om langsigtede effekter i denne evaluering.

Kritisk tekstlæsning

Projektlederen mener, at kritisk tekstlæsning ligeledes er sundhedsfremmende for deltagerne og giver en slags terapeutisk værdi. Igen er denne sundhedsfremmende virkning generel og kan ikke nødvendigvis tilskrives de 4 projektdeltagere. Kritisk tekstlæsning muliggør, at eleverne kan spejle sig i andres oplevelser, og derved forstå sig selv bedre. Kritisk tekstlæsning sker både i forbindelse med læsning af litterære værker, men også ved kritisk læsning af de andre elevers værker. Undervisningsforløbet forsøger at nå omkring en række emner, som projektlederen mener kunne have relevans for elevgruppen. Det har f.eks. været queer-litteratur og et forløb om mental sårbarhed. På den måde kan de udsatte unge få litterære forbilleder med samme eller tilsvarende udfordringer, som dem selv. Det er efter samme logik, at Skrivekunstskolen har inddraget gæstelærere, som selv kender til psykisk sårbarhed. Projektlederen oplever, at det skaber værdi for eleverne at lave kritisk læsning af elevernes egne litterære

produkter, hvilket støttes af udtalelser fra tidligere elever, som også anerkender værdien i at kunne spejle sig i sine medstuderende, fx:

”Der er også altid noget af mig selv i de mennesker.”

- Tidligere elev

Samlet set kan vi ikke med sikkerhed udtale os om projektets værdi for de 4 deltagende unge, da ovenstående effekter kun kan identificeres på generelt plan. Derfor kan vi heller ikke vurdere hvorvidt projektet bidrager til Kultur og Sundhedsplanens målsætning om at styrke sårbare borgeres mentale sundhed. De sundhedsfremmende og potentielt terapeutiske effekter, som identificeres af projektlederen og tidligere elever forekommer imidlertid i høj grad relevante for psykisk sårbare unge. Hvorvidt de har virket som tiltænkt for de fire personer i KoSA's målgruppe er ikke muligt at konkludere på.

3.2 Trivsel

Generelt vurderer vi, at projektet har skabt værdi for de deltagende unge mennesker ved at fremme deres trivsel og ved at hjælpe til de unges uddannelsesafklaring. Fællesskabsfølelse og uddannelsesafklaring er i overvejende grad generelle effekter, men den ikke diskriminerende pædagogiske tilgang har potentielt positive trivselseffekter for de fire projektdeltagere specifikt.

Fællesskab

Skrivekunstskolens forløb skaber ifølge projektlederen også værdi for de deltagende ved at fremme deres trivsel. Det sker for det første ved at forløbet giver eleverne mulighed for at indgå i et stærkt og inkluderende fællesskab. Projektlederen oplever at eleverne hurtigt knytter bånd, hvilket han mener bl.a. skyldes, at når eleverne deler deres skriftlige produkter med hinanden, så virker det ligesom en tillidsøvelse. Eleverne giver noget af sig selv, og de får mulighed for at gøre sig sårbare. For at facilitere dette er skolen meget bevidst om at skabe trygge rammer og klæde eleverne på til at give konstruktiv og objektiv feedback, hvilket projektlederen oplever lykkes til gavn for det sociale fællesskab mellem eleverne.

I tidligere elevudtalelser bliver det sociale aspekt af Skrivekunstskolen også fremhævet positivt.

”Socialt har skolen givet mig et tilholdssted og en omgangskreds med unge mennesker med de samme interesser som mig. Blandingen af at skrive og læse egen tekst op i trygge omgivelser med andre, har gjort at jeg har åbnet mig og fået det bedre psykisk.”

- Tidligere elev

Projektlederen ser det i den forbindelse som en styrke, at elevgruppen er en blanding af sårbare og ikke-sårbare unge. Herved undgår man at sætte eleverne i kasser, og projektlederen mener at diversitet er god

for fællesskabet. De fire sårbare unge kan nyde godt af denne pædagogiske tilgang, da den betyder at de får et frirum, hvor de ikke bliver stemplet som udsatte.

Projektet Skrivekunstskolen giver altså de fire sårbare unge særligt gunstige vilkår for at deltage i et socialt og fagligt fællesskab, hvor deres baggrund som sårbare og udsatte unge ikke bliver en hindring for deres sociale liv. Vi vurderer, at denne pædagogiske tilgang er gavnlig for projektdeltagerne.

Uddannelsesafklaring

På generelt plan har Skrivekunstskolens forløb skabt værdi ved at hjælpe eleverne til at blive mere afklarede i forhold til uddannelsesmuligheder og karriereveje. Eleverne får mulighed for at prøve kræfter med forfatterfaget, og de bliver præsenteret for fremtidige karrieremuligheder. Derudover bliver eleverne gennem forløbet også introduceret til forskellige kulturinstitutioner og jobmuligheder indenfor de kreative fag. Eleverne besøger bl.a. museer, teatre og spillesteder.

Det er særligt relevant for projektets fire elever, da projektlederen beskriver, at de udsatte elever ofte har svært ved at deltage i de mere klassiske uddannelsesforløb. Der er også flere tidligere elever (ikke nødvendigvis udsatte eller sårbare), som beskriver, at de har udviklet kompetencer på forløbet, som har hjulpet dem senere i deres uddannelsesforløb.

”På mit studie bruger jeg de kompetencer, jeg fik på Skrivekunstskolen, især ift. læsning af litteratur.”

- Tidligere elev

Samlet set vurderer vi, at projektet har givet de fire sårbare elever mulighed for at indgå i et inkluderende fællesskab, hvor deres udsatte baggrund og psykiske sårbarhed ikke var en hindring for at knytte sociale bånd. Dette er trivselsfremmende, og vi vurderer, at projektet har bidraget til at opfylde Kultur og Sundhedsplanens målsætning.

4. Aktører, organisation og samarbejde

Projektets aktører

- Skrivekunstskolen
 - Projektejer, stifter og underviser, Christian Djurhuus

Projektet er igangsat og gennemført af Christian Djurhuus, og han har stået for alle samarbejder med eksterne parter, såsom Fundamentet og diverse kulturinstitutioner. Projektet er sket i forlængelse af Skrivekunstskolens normale virke, og Fundamentet er primært inddraget i forbindelse med at rekruttere

sårbare unge til projektet. Skrivekunstskolen skaber værdi for Fundamentet ved at give mulighed for sårbare unge i deres netværk får et gratis uddannelsesforløb, som potentielt kan forbedre deres mentale sundhed og trivsel.

Andre kulturinstitutioner er indgået i projektet i forbindelse med undervisningen, og eleverne har bl.a. oplevet scenekunst, og været på museumsbesøg, hvilket har givet inspiration til kreativ skrivning. Inddragelse af disse kulturinstitutioner er ikke særegne for projektperioden, men er faste aftaler mellem Skrivekunstskolen og henholdsvis Aarhus Litteraturcenter, Litteraturen på Scenen, Heimdal, Aarhus Katedralskole og BORA BORA m.fl.

Projektet har afprøvet om skolens normale virke kan ses gennem en sundheds- og trivselsfremmende linse, og de har oplevet at deres kulturelle tilbud også har trivsels- og sundhedseffekter. Mere nøjagtigt viser projektet at skrivning og andet litteraturarbejde kan være sundhedsfremmende. Vi kan dog ikke vurdere om skrivning og litteraturarbejde er værdiskabende for målgruppen sårbare unge. Projektet retter sig mod en blandet gruppe af sårbare og ikke-sårbare, og på grund af pædagogiske hensyn har projektet ikke fulgt op på effekterne for de 4 sårbare unge specifikt.

Samlet set vurderer vi, at projektet bidrager til at opfylde KoSA-planens mål om at afprøve nye velfærdsmodeller ved at bruge litteraturarbejde til trivsels- og sundhedsfremme. Ud fra dette projekt kan vi dog kun i lav grad drage konklusioner om litteraturarbejdets sundhedsfremmende virkning for psykisk sårbare borgere. Ligeledes vil vi påpege, at de målbare resultaterne for de fire unge borgere, målt i forhold til projektets økonomi, kan problematiseres.

Der er kun i lav grad skabt tværfaglige samarbejder mellem kultur og sundhedsaktører i dette projekt, og ingen samarbejder udover projektperioden.

5. Evaluering og fremtid

I dette afsnit vil vi samle op på evalueringen, og afsøge de fremtidige muligheder for samarbejde på kultur og sundhedsfeltet i forlængelse af dette projekt.

Samlet set konkluderer vi at:

- Projektet bidrager til at fremme projektdeltagernes trivsel, da projektet ifølge koordinatoren giver deltagerne mulighed for at indgå i et inkluderende fællesskab.
- Projektet bidrager i nogen grad til at afprøve nye velfærds løsninger, men uden at der på baggrund af projektet kan drages konklusioner om litteraturens effekter på sårbare unges mentale sundhed.

- Set på tværs af puljeprojekterne er omkostningseffektiviteten og læringsværdien ved dette projekt relativt lav. Denne vurdering baseres på, at 50.000 kr. i projektstøtte skabte værdi for i alt 4 borgere. Derudover var der kun i begrænset grad et tværfagligt samarbejde.
- Støtten kan siges i særlig grad at gå til videreførelse af Skrivekunstskolens eksisterende drift.

Det kan for os at se give anledning til, at Aarhus kommune og de øvrige parter udforsker hvilke fremtidige muligheder, der er for at udvide, forbedre og fortsætte samarbejdet.

I den forbindelse anbefaler vi følgende:

- Vi anbefaler Skrivekunstskolen at videreføre forløb, herunder involvere sårbare unge. Hvordan de finansierer forløbene, har vi ikke data til at vurdere.
- Tilsvarende anbefaler vi, at Skrivekunstskolen mere strukturelt søger samarbejdspartnere i kulturlivet til forløbene, og herunder udvikler fælles mål om trivsel, afklaring mv. med de pågældende aktører.
- Med henblik på at få et højere lærings-, sundheds- og trivselsudbytte anbefaler vi Aarhus Kommune, at – såfremt de støtter Skrivekunstskolen eller lignende projekter- så skal der laves en mere gennemsigtig evalueringsramme, herunder evt. opfølgning på de specifikke projektdeltagere.

6. Metode

Evalueringen er gennemført over fire faser: desk-research, dataindsamling, analyse og afrapportering.

Første fase er desk-research, hvor vi har indsamlet eksisterende viden om projektets parter for at danne os et billede af deres kompetencer og erfaring, projektets interne rollefordeling og de eksisterende behandlingstilbud på området. I den forbindelse har vi primært gjort brug af følgende.

- Projektansøgning.
- Projekthjemmeside.
- Forskning på området.

Derefter har vi indsamlet data fra projektets primære parter gennem interviews, selvevaluering, og projektpuljeansøgning. Interviewet er sket efter standardiseret interviewguide, som bruges i alle puljeprojektevalueringerne. I interviewet spørger vi ind til projektets indhold og rammer, effekter og organisering, men vi efterlader rum til at interviewet kan bevæge sig i uforudsete retninger. Indsamlingen

munder primært ud i kvalitative data fra selvevalueringer og interviews med de enkelte puljeprojekter. Der indsamles derudover også kvantitative data ifm. selvevalueringen og projektansøgningen.

Slutteligt har vi gennemført analysen og afrapporteret vores data. Analysen opdeles efter projektets indhold og rammer, værdiskabelsen for borgerne og samarbejder i forbindelse med projektet. Analysens primære mål er at tydeliggøre, hvorvidt projektet har bidraget til KoSA-planen og Aarhus Kommunes målsætninger. Derudover vurderer vi, om projektet har opfyldt sine egne målsætninger, og hvilke direkte og indirekte effekter, projektet har medført.

Litteraturliste

Jensen, A. (2017). Kultur og Sundhed – en antologi. Aarhus: Turbine. Udgave 1.

King, L. A. (2002). Gain without pain? Expressive writing and self-regulation. *The writing cure: How expressive writing promotes health and emotional well-being*. American Psychological Association.
<https://doi.org/10.1037/10451-006>

Lepore, S. J., & Smyth, J. M. (2002). *The writing cure: How expressive writing promotes health and emotional well-being*. American Psychological Association.
<https://doi.org/10.1037/10451-000>